

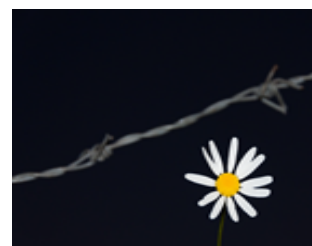
CAPITOLUL VI

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE - MNP

Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante...nici în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii.
(art. 3 și 15 lit. 2 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale)

Torționarilor nu ar trebui să li se permită niciodată să scape cu crimele lor, iar sistemele care permit tortura ar trebui demontate sau transformate. Împreună, să fim solidari cu victimele torturii și să lucrăm pentru ca tortura să fie istorie.

António Guterres, Secretarul General ONU
Ziua internațională pentru sprijinirea victimelor torturii
26 iunie 2022

*Domeniul privind
prevenirea torturii - MNP*

Prin ratificarea *Protocolului Opțional din 18 decembrie 2002 la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (OPCAT)*, România și-a asumat obligația de a înființa Mecanismul național de prevenire a torturii în locurile de detenție (MNP). Astfel, în anul 2014, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48, s-a stabilit ca instituția Avocatul Poporului, prin Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, să îndeplinească atribuțiile specifice de mecanism național de prevenire. MNP exercită, în principal, un **mandat preventiv**, rolul său constând în identificarea situațiilor cu risc potențial pentru rele tratamente și consolidarea protecției persoanelor lipsite de libertate împotriva relelor tratamente și a exercitării fără discriminare a drepturilor fundamentale.

Activitatea MNP constă, în general, în: efectuarea de vizite periodice, anunțate sau inopinate, în locuri de detenție; realizarea de vizite comune inopinate de control, din oficiu sau la cerere, inițiate de reprezentanții Avocatului Copilului și la care se alătură MNP, la centrele educative sau de detenție în care minorii execută măsurile privative de libertate prevăzute de Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul răspunderii penale a minorilor, la persoanele însărcinate cu supravegherea și îndrumarea minorilor aflați în executarea măsurilor neprivative de libertate prevăzute de Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul răspunderii penale a minorilor, la centrele de plasament, locuințele de tip familial, asistență maternală și plasament familial în care minorul este plasat ca măsură de protecție specială prevăzută de Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la familia extinsă, precum și la spitalele de pediatrie; soluționarea, în colaborare cu celelalte structuri ale instituției Avocatul Poporului, de petiții cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție; formularea de recomandări către conducerile locurilor

vizitate (și, uneori, către locurile în care se defășoară anchete) și autoritățile ierarhic superioare; formularea de propuneri de modificare legislativă; activități de mediatizare a mandatului MNP și pregătirea profesională a personalului care își desfășoară activitatea în locurile de detenție, cu privire la interzicerea torturii și prevenirea relelor tratamente; menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire.

MNP cuprinde: Structura centrală, care include și Centrul Zonal București și Structura teritorială, alcătuită din 3 centre zonale: ● Centrul Zonal Alba; ● Centrul Zonal Bacău; ● Centrul Zonal Craiova. În cadrul celor 4 centre zonale, în cursul anului 2022, și-au desfășurat activitatea personal de specialitate - 7 juriști, 3 medici, 2 psihologi, 2 asistenți sociali - și 4 persoane cu atribuții de personal administrativ (șoferi), la finalul anului fiind vacante: 2 posturi de medici (Centrul Zonal București și Centrul Zonal Bacău), 1 post de asistent social (Centrul Zonal București) și 1 post de psiholog (Centrul Zonal București).

Pentru desfășurarea activităților MNP sunt cooptați și colaboratori externi, în baza unor contracte de prestări de servicii, selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România și de la Colegiul Național al Asistenților Sociali. Astfel, în anul 2022, instituția Avocatul Poporului a avut 42 de colaboratori externi (11 medici, 11 asistenți sociali și 20 de psihologi). De asemenea, la desfășurarea activității de prevenire a torturii participă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului, selectați, în funcție de cerințele activității specifice, de către Avocatul Poporului. În prezent, sunt încheiate Protocoale de colaborare cu 27 de organizații neguvernamentale.

I. Vizite de monitorizare a locurilor de detenție

În cursul anului 2022, MNP a efectuat **63 de vizite** în locurile de detenție (o parte dintre vizite fiind și de verificare a implementării recomandărilor formulate prin rapoarte de vizită anterioare):

- **Penitenciare - 13 vizite:** Penitenciarul Vaslui; Penitenciarul Galați; Centrul Educativ Târgu Ocna, județul Bacău; Penitenciarul Timișoara - Secția exterioară Buziaș; Penitenciarul Baia Mare; Penitenciarul Gherla; Penitenciarul București-Jilava; Penitenciarul Spital București-Rahova; Penitenciarul Drobeta-Turnu Severin; Penitenciarul Slobozia; Penitenciarul Găești; Penitenciarul Mărgineni; Secția Exterioară Chilia Veche - Penitenciarul Tulcea;

- **Spitale de psihiatrie - 2 vizite:** Spitalul de Psihiatrie „Elisabeta Doamna” Galați, județul Galați; Spitalul de Psihiatrie Drăgoești, județul Vâlcea;

- **Centre de Reținere și Arestare Preventivă - 9 vizite:** Centrele de reținere și arestare preventivă din cadrul Inspectoratelor de Poliție Județene Vâlcea, Mureș, Bistrița, Maramureș, Dâmbovița, Centrele de Reținere și Arestare Preventivă nr. 3, 6, 7 și 11 București;

- **Centre rezidențiale pentru copii - 11 vizite:** Centrul de Servicii Sociale „C.A. Rosetti” Iași, județul Iași; Complexul de apartamente „Cireșarii” Botoșani; Casa de Tip familial Sfântul Mihail Săcălaz, județul Timiș; Casa de Tip Familial nr. 2 Sf. Elisabeta-Mocrea, județul Arad; Centrul de Primire în Regim de Urgență Baia Mare, județul Maramureș; Casa de Tip Familial Zădăreni, județul Arad; Rețeaua de Case familiale Orăștie, județul Hunedoara; Centrul de plasament „Casa Ioana” Rupea, județul Brașov; Centrul social de tip rezidențial cu cazare pentru copiii victimele traficului de persoane - Asociația Reaching Out, comuna Bascov, județul Argeș; Centrul de primire în regim de urgență și de evaluare a copilului din cadrul Complexului de servicii sociale Giurgiu; Centrul de Plasament „Micul Rotterdam” Constanța;

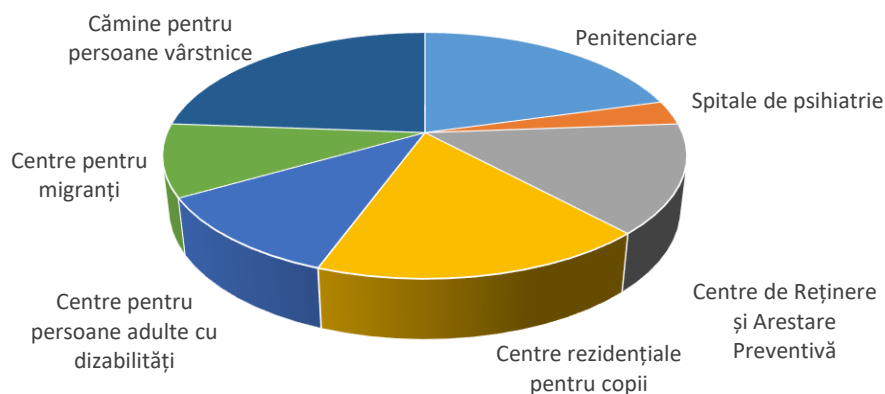
- **Centre pentru persoane adulte cu dizabilități - 7 vizite:** Centrul de Îngrijire și Asistență Poienile de Sub Munte, județul Maramureș; Centrul de Abilitare și Reabilitare

pentru Persoane cu Dizabilități Mitocu Dragomirnei, județul Suceava; Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane cu Dizabilități Dărmănești, județul Bacău; Centrul de îngrijire și asistență Corabia, județul Olt; Centrul Rezidențial de Asistență și Reintegrare Socială pentru persoane fără adăpost Victoria, județul Brașov; Centrul de Îngrijire și Asistență Ciocănești, județul Călărași; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Techirghiol, județul Constanța;

- **Centre pentru migranți - 6 vizite:** Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava; Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Galați; Centrul pentru Cazarea Străinilor luați în Custodie Publică Arad; Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș; Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil București; Centrul Regional de Proceduri și Cazare a Solicitanților de Azil Giurgiu;

- **Cămine pentru persoane vârstnice - 15 vizite:** Căminul de Pensionari „Sf. Cuvioasă Parascheva” Iași, județul Iași; Căminul pentru Persoane Vârstnice Reșița, județul Caraș-Severin; Centrul pentru persoane vârstnice „Floare Roșie” București; Căminul pentru persoane vârstnice comuna Uliești, județul Dâmbovița; Centrul de Asistență Medico-Socială, sat Mogoșești, Adunații Copăceni, județul Giurgiu; Centrul pentru persoane vârstnice Cervenia, județul Teleorman; Căminul pentru persoane vârstnice „Casa bunicilor” Câmpina, județul Prahova; Căminul de bătrâni „Sfântul Teodor” Roșiorii de Vede, județul Teleorman; Centrul de Îngrijire pentru Persoane Vârstnice Sanotour, sat Homorâciu, comuna Izvoarele, județul Prahova; Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice Sf. Ana București; Căminul de bătrâni „Casa Maria Blanca”, județul Ilfov; Căminul pentru Persoane Vârstnice Sf. Gheorghe, Oltenița, județul Dâmbovița; Centrul Rezidențial Sfânta Ecaterina din cadrul Societății ASISOC ARCOS SRL, Tulcea, județul Tulcea; Centrul de Îngrijire și Asistență nr. 2 București; Căminul de bătrâni „Casa Alegria Ploiești”, județul Prahova.

VIZITE MNP

► colaborarea autorităților cu echipele MNP în timpul desfășurării vizitelor

În cazul tuturor unităților vizitate a existat o foarte bună colaborare a conducerii și a personalului cu membrii MNP, atât în timpul vizitelor, cât și ulterior, fiind puse la dispoziția echipelor de vizită, informațiile și documentele solicitate. Se cuvine a sublinia implicarea deosebită a personalului Centrului Educativ Târgu Ocna, județul Bacău, unitate care a fost vizitată de întreg personalul MNP, în cadrul sesiunii de pregătire profesională a acestuia.

În timpul vizitei efectuate la Penitenciarul Mărgineni, reprezentanții MNP au constatat faptul că la Info-chioșc erau postate, la secțiunea Rapoarte Avocatul Poporului, materialele publicitare transmise de MNP în anul anterior (2021), materiale referitoare la conceptul „tortură”, reglementări naționale și internaționale aplicabile în materie, broșura și pliantul MNP în limba română și în limba engleză. Din analizarea documentelor puse la dispoziția echipei de vizită, denumite „*Tabel Predare - Primire Materia Prelegere Avocatul Poporului și Combaterea Torturii*”, în care erau consemnate secția de deținere, numele reprezentanților persoanelor private de libertate din fiecare cameră de deținere, număr de cameră și semnătura acestora, a rezultat că aceste materiale au fost distribuite și la nivelul camerelor de deținere. Ulterior vizitei MNP din luna august 2022, conducerea penitenciarului a dat dispoziție ca aceste documente să fie postate și în Biblioteca virtuală și în secțiunea Mapa de cameră.

► **exemple de bune practici constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare**

- În cadrul **Rețelei de Case familiale Orăștie, județul Hunedoara** era amenajată o sală multimedia, dotată cu 13 calculatoare, 3 laptopuri și 3 tablete, ceea ce reprezintă un potențial important în dezvoltarea abilităților copiilor în domeniul tehnologiei informației. La nivelul centrului se desfășura o varietate de activități educațional-recreative; erau puse la dispoziția copiilor multiple posibilități de petrecere a timpului liber (cursuri de echitație, dans, karate, activități atletism fitness, sală multimedia, home cinema, play-station, biciclete, participări la serbări, excursii, slujbe religioase, plantat copaci, vizite organizate la pensiuni agroturistice, grădini zoologice etc.), aceste activități fiind organizate de către psihologul centrului.

- **Centrul de plasament „Casa Ioana” Rupea, județul Brașov** avea încheiate protocoale de colaborare cu diferite organizații/fundații/asociații, în vederea desfășurării unor activități recreative, educative, vocaționale și/sau în vederea facilitării reintegrării copiilor.

- Cu prilejul vizitei efectuate la **Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș**, s-a constatat că Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș a implementat un mecanism de identificare rapidă a unor astfel de cazuri, specialiștii din cadrul acestei instituții asigurând preluarea și gestionarea lor, încă de la punctele de trecere a frontierei. În cazul unei doamne de naționalitate ucraineană, respectiv o femeie însărcinată în luna a 7-a, care urma să nască și care era însoțită de fiica ei, s-a identificat o familie de încredere, care urma să o cazeze pe fiica acesteia în acea perioadă. Pentru a se putea gestiona numărul mare de solicitanți de azil de naționalitate ucraineană, prezenți pentru înregistrare/procesare la biroul primiri din centru, într-un timp foarte scurt, au fost constituite echipe mixte, multidisciplinare, care au oferit consiliere de grup și individuală, inclusiv consiliere psihologică și asistență socială, cu sprijinul unor interpreți de limbă ucraineană, precum și suport informațional și logistic necesar pentru rezolvarea solicitărilor de sprijin primite din partea acestora.

- În **Centrul de reținere și arestare preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Mureș**, pe fiecare tură de lucru, în rândul angajaților exista cel puțin câte o persoană de sex feminin, în vederea gestionării în condiții legale și decente a cauzisticii persoanelor de sex feminin, custodiate în centru (situație constatată și în cadrul **Centrului de reținere și arestare preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Mureș**); persoanelor custodiate le erau respectate opțiunile alimentare, fundamentate pe considerente religioase.

- În **Centrul de reținere și arestare preventive nr. 3 București**, unele camere de deținere aveau pardoseală din gresie, care pe lângă aspectul „prietenos” și confortabil, este rezistentă la trafic greu și poate fi ușor și ieftin de curățat. De asemenea, în toate camerele de deținere era cald, caloriferele erau fierbinți, ținând cont de vremea rece de la data vizitei (4 martie 2022); apa rece și apa caldă erau furnizate permanent, persoanele custodiate putând face duș zilnic.

- În cadrul vizitei efectuate la **Penitenciarul Slobozia**, în timpul întreprinderilor avute cu persoanele private de libertate, membrii echipei MNP au reținut, din susținerile deținuților, faptul că cei mai mulți dintre aceștia aveau o relație bună cu personalul angajat, nu au fost supuși la rele tratamente, majoritatea declarând că le erau respectate drepturile.

- În **Penitenciarul Găești**, la intrarea în Secția de deținere E3, erau instalate rampe de acces care asigurau deținuților cu dizabilități locomotorii un traseu accesibil între niveluri aflate la înălțimi diferite și care permiteau deplasarea fără a fi nevoie de alte echipamente mecanice.

- La nivelul **Penitenciarului Mărgineni**, se implementa proiectul SECURE (aprilie 2021 - aprilie 2024), care presupune dezvoltarea unui set integrat de măsuri care să asigure prevenirea recidivei, creșterea gradului de responsabilizare și șansele deținuților de a se reintegra în societate. De asemenea, în cadrul acestui proiect erau vizate și obiective, precum: construirea unui pavilion nou de deținere, cu o capacitate de 52 de locuri; construirea unei baze sportive: teren de fotbal și sală de sport; cursuri de formare profesională pentru personalul din domeniul reintegrării sociale, medical, operativ; cursuri de calificare profesională pentru 150 de deținuți; certificarea competențelor profesionale pentru 50 de deținuți etc. În unitatea penitenciară a fost implementată o procedură privind organizarea și efectuarea dreptului la cumpărături online, fiind menținut, însă, și magazinul din incintă.

► exemple de deficiențe constatate pe parcursul vizitelor de monitorizare

Deficiențele sistemice constatate de către MNP în anii anteriori, precum lipsa personalului sau numărul insuficient și pregătirea profesională necorespunzătoare a acestuia s-au regăsit și în acest an, pe parcursul vizitelor de monitorizare. Astfel, în cadrul unora dintre căminele pentru persoane vârstnice vizitate, nu erau asigurate beneficiarilor servicii de recuperare, motivele fiind lipsa personalului de specialitate și/sau a sălilor amenajate în acest sens sau, dacă existau, acestea nu erau funcționale, cum era cazul **Centrului pentru persoane vârstnice „Floare Roșie” București** (unde exista un spațiu de recuperare balneo-fizioterapeutică, nefuncțional din luna iunie 2021) sau **Centrului de Asistență Medico – Socială, sat Mogoșești, Adunații Copăceni, județul Giurgiu** (exista o sală de kinetoterapie și gimnastică medicală cu o minimă dotare, dar fără angajați de specialitate, nefiind prevăzuți în organigramă). Au fost centre care au înființat post de kinetoterapeut, dar nu au reușit atragerea unui astfel de specialist (**Căminul pentru persoane vârstnice comuna Uliești**, în cazul căruia s-a încercat atragerea unui specialist din orașul Găești).

Echipele MNP au constatat lipsa de preocupare a personalului pentru starea de sănătate a beneficiarilor, în unele cămine pentru persoane vârstnice. De exemplu, în **Centrul pentru persoane vârstnice „Floare Roșie” București**, nu era respectată obligația cu privire la consemnarea zilnică sau, după caz, săptămânală în fișa de monitorizare servicii a medicației acordate și date despre starea de sănătate a beneficiarului (de exemplu: stare generală și simptome, tensiune arterială, puls, diureză, scaun, glicemie, temperatură etc.). În cazul unei beneficiare cu ultima valoare a glicemiei crescută (192 mg/dl), medicul centrului a precizat că se preocupa ca beneficiarei să i se asigure „oarecum” dieta necesară, pentru aceasta contribuind și asistentul medical, bucătarul, magazionerul, însă centrul nu colabora în acest scop și cu un nutriționist. Iar în **Căminul pentru persoane vârstnice comuna Uliești, județul Dâmbovița**, o beneficiară, suferindă de ciroză hepatică, era cazată în camera denumită „Izolator”, o încăpere mică, cu un geam foarte mic și aflat la înălțime, astfel încât nu putea fi deschis decât prin urcare pe un scaun sau cu o scară. În cameră mirosea a urină. Nu exista nimic care să ofere o stimulare senzorială, un televizor. Asistenta medicală a precizat că niciun beneficiar nu primea regim alimentar, așadar nici regim alimentar hiposodat, așa cum i se recomandase beneficiarei la externarea din spital. În **Centrul pentru persoane vârstnice**

Cervenia, județul Teleorman, erau angajate patru asistente medicale pentru asigurarea continuității asistenței medicale, însă graficul de lucru evidenția că în ziua vizitei echipei MNP nu era repartizată nicio asistentă medicală să își desfășoare activitatea în centru.

În ceea ce privește tratamentul asigurat minorilor privați de libertate, existau **centre de reținere și arestare preventivă**, precum cel din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Mureș, în care nu se asigura asistență psihologică tuturor minorilor plasați în centru cu măsura arestării preventive, deși art. 17 alin. (2) din Legea nr. 254/2013, cu modificările ulterioare prevede: *Pe timpul executării arestării preventive, minorului i se acordă asistență psihologică, [...] în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării sale fizice, psihice sau morale.* Sau nu era respectat dreptul minorilor de a li se acorda vizite fără dispozitive de separare (în cadrul aceluiași centru). MNP reamintește recomandările formulate ulterior vizitelor efectuate în acest tip de centre cu privire la aceste aspecte, recomandări cuprinse și în *Raportul special cu privire la asistența psihologică în cadrul centrelor de reținere și arestare preventivă - Extras din constatările celor 51 de vizite ale Mecanismului Național de Prevenire 2015-2020*: • asigurarea asistenței psihologice tuturor minorilor custodiați în centru, prin informarea de îndată a ofițerilor psihologi și realizarea demersurilor imediate către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului în cazul minorilor care aparțin centrelor sociale ale acestor instituții pentru a fi vizitați, sprijiniți, pentru a primi bunuri (îmbrăcăminte, încălțăminte, respectiv hrană suplimentară) și asistență socio-juridică din partea instituției; • acordarea dreptului minorilor de a avea vizite fără dispozitive de separare, în vederea diminuării efectelor negative ale privării de libertate asupra dezvoltării fizice, psihice sau morale, și în situația vizitatorului minor.

În continuare, sunt prezentate câteva dintre **deficiențele întâlnite de MNP, în funcție de tipul locului de detenție vizitat**:

- **cămine pentru persoane vârstnice**: • căminul nu deținea licența de funcționare ca serviciu social, ca urmare a neîndeplinirii în integralitate a standardelor minime de calitate pentru a obține reacreditarea serviciului social (Căminului pentru persoane vârstnice comuna Uliești, județul Dâmbovița i-a fost retrasă licența de funcționare, în luna iunie 2022); • nu era stabilită componența echipei multidisciplinare, astfel încât aceasta să fie compusă din specialiștii angajați ai căminului sau personal desemnat în baza contractelor de servicii externalizate; de asemenea, nu era desemnat, pentru fiecare beneficiar, un responsabil de caz, persoană care să coordoneze întreg procesul de furnizare a serviciilor și să supravegheze implementarea planurilor individualizate de asistență și îngrijire/planurilor de intervenție; • Planurile individualizate de asistență și îngrijire nu cuprindeau informații cu privire la activitățile derulate/serviciile acordate pentru acoperirea nevoilor de îngrijire personală; menținerea și/sau ameliorarea stării de sănătate și a autonomiei fizice și psihice; nevoile de recuperare/reabilitare funcțională (psihică și/sau fizică); nevoile de integrare/ reintegrare socială și programarea activităților și serviciilor: zilnică, săptămânală sau lunară; • nu se realiza reevaluarea situației beneficiarului cel puțin anual, sau atunci când situația o impunea, respectiv dacă apăreau modificări semnificative ale stării de sănătate și ale statusului funcțional fizic și/sau psihic al beneficiarului; • nu s-au efectuat cursuri/sesiuni de prim ajutor, lucru necesar în asistența medicală preventivă; • asistența socială și cea psihologică nu erau efectuate de asistent social, respectiv de psiholog (în cadrul Centrului pentru persoane vârstnice Cervenia, județul Teleorman, organigrama serviciului social nu cuprindea un post de asistent social, ci unul de lucrător social, acesta nefiind ocupat; deși reprezentanții centrului solicitaseră DGASPC Teleorman o modificare a organigramei și a statului de funcții, în sensul transformării postului de lucrător social, în asistent social, Direcția nu luase nicio măsură în

acest sens; prin aceeași adresă se solicitase desemnarea unui manager de caz din partea aparatului propriu al DGASPC Teleorman, precum și suplimentarea cu 3 posturi de personal de specialitate de îngrijire și asistență - 1 post asistent medical și 2 posturi infirmier, dar nici la aceste solicitări furnizorul de servicii sociale nu dăduse curs; în cazul Căminului pentru Persoane Vârstnice Sf. Gheorghe, Oltenița, județul Dâmbovița, postul de psiholog a fost scos din organigramă); ● nu erau întocmite formularele de consimțământ informat în cazul tuturor persoanelor care beneficiază de servicii de asistență medicală, cu respectarea prevederilor Legii nr. 95/2006 republicată, precum și a prevederilor Codului deontologic medical referitoare la consimțământ; ● nu erau personalizate camerele de cazare, inclusiv prin decorarea pereților cu tablouri, fotografii sau alte obiecte personale;

- **spitale de psihiatrie:** ● existau posturi vacante, în special de medici și de asistenți medicali; ● nu erau întocmite o procedură privind plângerile/sesizările și nu exista un registru în care acestea să fie consemnate; ● nu era întocmit un program zilnic de intervenție psihologică, astfel încât toți pacienții să poată beneficia, în mod regulat, de activități de natură psihologică; ● în Spitalul de Psihiatrie Drăgoești, erau saloane și cu 10 paturi, nefiind respectate prevederile art. 5 lit. a) din Ordinul Ministrului Sănătății nr. 914/2006 pentru aprobarea normelor privind condițiile pe care trebuie să le îndeplinească un spital în vederea obținerii autorizației sanitare de funcționare, Anexa 3, conform căroră salonul curent pentru pacienți adulți va avea o capacitate maximă de 6 paturi; ● nu erau amenajate grupuri sanitare pentru persoanele cu dizabilități locomotorii;

- **penitenciare:** ● supraaglomerarea - în Penitenciarul Vaslui existau secții de deținere în care supraaglomerarea era evidentă: E6 – 196,43%, E3 – 187,93% și E1 173,68%, situație care poate fi sursa unor probleme grave în domeniul tratamentului, sănătății, securității și reabilitării; ● în cadrul aceluiași penitenciar, statul de funcții era mult subdimensionat față de nevoile reale, fiind elaborat când Penitenciarul Vaslui custodia un număr mai scăzut de persoane private de libertate, ajungându-se în situația de a nu mai putea executa misiunile specifice în condiții de siguranță; ● lipseau spațiile destinate activităților cultural-educative, de asistență socială și asistență psihologică, astfel încât să fie garantat accesul persoanelor private de libertate la astfel de activități; ● curțile de plimbare nu erau dotate conform prevederilor legale, astfel încât persoanele private de libertate să poată să-și exercite dreptul la plimbare în mod corespunzător; ● Centrul Educativ Târgu Ocna, județul Bacău, nu avea amenajat un teren de sport, activitățile sportive de exterior fiind desfășurate în curtea interioară a centrului; uneori, potrivit informațiilor oferite de personalul centrului, în baza unei solicitări, minorii/tinerii deținuți foloseau terenul de sport al Școlii Naționale de Pregătire a Agenților de Penitenciare Târgu Ocna, situată lângă centru; în timpul interviurilor, mai multe persoane private de libertate au declarat că nu au acces la materiale și articole sportive, existând doar o singură minge de fotbal disponibilă în tot centrul (există o sală de sport în interior, dar aceasta era dotată doar cu o masă de tenis și un spalier pentru gimnastică); ● condiții de cazare necorespunzătoare (disconfort termic; paturi din metal vechi, deteriorate, spații de depozitare insuficiente etc.); ● lipsa unor puncte de informare (info-chioșcuri) pentru persoanele private de libertate (la Secția Exterioară Chilia Veche - Penitenciarul Tulcea, de exemplu, motivul invocat de către conducere în cadrul primei vizite MNP efectuate în unitate, în anul 2021, a fost imposibilitatea de extindere a rețelei de calculatoare, conducerea precizând că vor fi întreprinse demersuri pentru instalarea acestora, până la finalul anului 2021; cu ocazia vizitei efectuate în anul 2022, MNP a constatat neimplementarea recomandării, aceasta fiind pusă în aplicare, conform răspunsului comunicat, abia în cursul anului 2022, ulterior vizitei MNP);

- **centre pentru migranți:** ● nu erau ocupate posturile de psiholog și de medic (la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava,

postul de psiholog a fost ocupat în cursul anului 2021, însă la data efectuării vizitei MNP, 14 aprilie 2022, era iarăși vacant); ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare (mobilier degradat; igrasie și mucegai la nivelul tavanului și pereților; zona de bucătărie, unde rezidenții centrului își preparau hrana, nu era la standarde corespunzătoare de curățenie și era dotată insuficient; grupurile sanitare erau într-o stare precară de curățenie și igienă, obiectele sanitare erau deteriorate, iar instalațiile sanitare defecte; existau insecte - gândaci de bucătărie); ● camera prevăzută pentru activități destinate „mamei și copilului” era utilizată ca magazie pentru donațiile destinate refugiaților din Ucraina (Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș); ● nu exista un Plan individualizat de intervenție/servicii întocmit pentru fiecare beneficiar; ● la Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad, unele dintre persoanele intervievate au sesizat echipei MNP faptul că sunt scoase la activități recreative în aer liber doar de două ori pe săptămână, și își doreau să fie scoase zilnic, atunci când condițiile atmosferice erau prielnice;

- **centre de rețineră și arestare preventivă:** ● condițiile de cazare erau necorespunzătoare: centrele funcționau la demisolul clădirii, lumina naturală și aerisirea erau deficitare (în Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Dâmbovița, ferestrele erau protejate cu gratii metalice acoperite cu policarbonat transparent, ce împiedicau pătrunderea luminii naturale, camerele fiind întunecoase, inclusiv în timpul zilei, chiar însorită, cum era la data vizitei), nu erau amenajate camere de deținere și căi de acces, pentru persoanele cu dizabilități (deficiențe existente în majoritatea centrelor de rețineră și arestare preventive din România); ● cazarea unei singure persoane nou depuse în cameră, act care reprezintă un factor semnificativ de risc în majoritatea cazurilor de suicid; ● în Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Dâmbovița nu erau respectate prevederile legale naționale și internaționale cu privire la principiul separației pe vârste, respectiv cazarea minorilor separat de adulți, având în vedere că la data vizitei, în camerele de deținere erau 4 minori cazați cu adulți; ● curțile de plimbare nu erau dotate cu bănci de odihnă și aparate pentru efectuarea exercițiilor fizice; ● asistența psihologică nu se asigura cu continuitate, respectiv în cazurile în care psihologul era absent, acesta nu era înlocuit, astfel încât serviciile psihologice să fie acordate respectându-se cadrul legal existent; răspunsul la solicitările persoanelor private de libertate, de acordare a asistenței psihologice, depășea termenul legal prevăzut de 72 de ore;

În cursul vizitelor de monitorizare, MNP a constatat că **persoanele nou depuse în centrele de rețineră și arestare preventivă nu beneficiau de prima hrană imediat, ci chiar și după 48 de ore de la depunere.** Cu privire la acest aspect, MNP a recomandat unităților vizitate elaborarea unei proceduri/modificarea procedurii (dacă aceasta exista) sau, după caz, modificarea convenției de furnizare a hranei privind alocarea la hrană a persoanelor private de libertate nou introduse (cum este cazul celei încheiate de Poliția Capitalei cu Penitenciarul Rahova, în baza căreia era furnizată hrana de la penitenciar către Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă nr. 3 București, vizitat de MNP), astfel încât acestea să beneficieze de prima masă care se distribuie în centrul de rețineră și arestare preventivă de la momentul introducerii acestora în centru. Conform răspunsului conducerii Inspectoratului General al Poliției Române: „... *serviciul de preparare a hranei se asigură și prin unitățile Ministerului Afacerilor Interne sau, contra cost, prin unități ale Administrației Naționale a Penitenciarelor sau prin intermediul operatorilor economici, cu respectarea prevederilor legale în vigoare, iar hrănirea persoanelor private de libertate se face potrivit normelor de hrană specifice Administrației Naționale a Penitenciarelor. ... administrația centrului asigură persoanei private de libertate, de trei ori pe zi, o hrană variată, bine preparată, corespunzătoare*

calitativ și cantitativ, ținând cont de vârstă, starea de sănătate și convingerile religioase, potrivit normelor legale.

Și, referitor la convenția antementionată, **Direcția Generală de Poliție a Municipiului București va remite noi solicitări Penitenciarului București-Rahova pentru îmbunătățirea calității hranei distribuite persoanelor private de libertate, custodiate în centrele din cadrul DGPMB și va efectua demersuri pentru realizarea unei întrevederi cu reprezentanții Penitenciarului București – Rahova, având ca obiect alocarea la hrană a persoanelor private de libertate și analiza calității hranei distribuite acestora”.**

- **centre rezidențiale pentru copii:** ● procedurile (de admitere în serviciul social, privind încetarea serviciilor etc.) nu erau întocmite în conformitate cu prevederile legale; ● nu existau materiale informative de prezentare a centrului; ● personalul centrului nu avea un grup sanitar propriu, motiv pentru care salariații utilizau același grup sanitar cu copiii, ceea ce contravine prevederilor Ordinului nr. 25/2019 privind aprobarea standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale de tip rezidențial destinate copiilor din sistemul de protecție specială, Anexa nr. 2 (Centrul de primire în regim de urgență Baia Mare, județul Maramureș); ● personalul era instruit insuficient, în ceea ce privește cunoașterea și aplicarea Procedurii privind gestionarea și notificarea incidentelor deosebite; ● centrul nu avea angajat un asistent social sau psiholog, având în vedere profilul de activitate al instituției, precum și importanța acestui tip de specialist în procesul de furnizare a serviciilor beneficiarilor centrului; ● acordarea serviciilor stomatologice nu se realiza conform prevederilor legale, respectiv, cel puțin o dată pe an, pentru fiecare copil; ● nu s-au desfășurat cursuri de prim ajutor pentru întreg personalul centrului; ● demersurile pentru integrarea/reintegrarea copiilor nu erau efectuate într-un mod susținut; ● centrul nu urmărea suficient pregătirea ieșirii copilului din centru prin activități specifice destinate reintegrării acestuia în familie sau integrării în familia extinsă ori familia substitutivă, precum și sensibilizării copilului privind viitorul mod de viață; ● nu erau servite meniurile în funcție de nevoile copilului și de vârstă, lipseau gustările și nu erau servite zilnic fructe și legume proaspete de sezon și diverse sortimente (doar măr o dată sau de 2 ori/săptămână), erau servite și produsele alimentare necorespunzătoare procesate tip mezeluri - salam, crenvurst și margarină, la micul dejun;

- **centre pentru persoane adulte cu dizabilități:** ● Registrul de evidență cazuri de neglijare, exploatare, violență și abuz nu era completat (în acest registru trebuiau să fie consemnate astfel de cazuri și modul lor de rezolvare, precum și efectuarea de evaluări psihologice complete ale beneficiarilor, având în vedere că din unele fișe de incident a reieșit că unii beneficiarii au fost agresați de alți beneficiari); nu erau consemnate în fișe: măsurile ulterioare luate, dacă beneficiarii implicați au primit consiliere psihologică; de asemenea, nu era completată rubrica starea actuală a persoanei; ● monitorizarea insuficientă a beneficiarilor din punct de vedere al posibilelor efecte adverse ale medicației administrate; ● supravegherea deficitară a beneficiarilor cunoscuți ca având comportamente agresive; ● personal insuficient față de nevoile reale ale beneficiarilor (în Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane cu Dizabilități Mitocu Dragomirnei, județul Suceava, pentru posturile de medic și psiholog se stabilise câte ½ normă, ceea ce era insuficient, având în vedere numărul beneficiarilor - 49, afecțiunile de care suferă și volumul mare de muncă); ● lipsa pregătirii personalului cu privire la prevenirea, gestionarea și deescaladarea situațiilor de agresivitate din partea beneficiarilor, pentru însușirea unor metode și abilități de preîntâmpinare și de gestionare a incidentelor, precum și de autoapărare.

► În cadrul rapoartelor de vizită întocmite în anul 2022, au fost formulate **676 de recomandări** către unitățile monitorizate și autoritățile ierarhic superioare (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Administrația Națională a

Penitenciarelor, Inspectoratul General pentru Imigrări, Primăria comuna Uliești, DGASPC Sector 6, DGASPC Iași, DGASPC Suceava etc.). **În mare majoritate, recomandările au fost implementate.**

În cazul recomandărilor aflate în curs de implementare, au fost precizate termene de implementare, iar în cazul recomandărilor rămase neimplementate, motivele au fost, în general, justificate: blocarea angajărilor, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2022; buget alocat insuficient; volumul mare de muncă al personalului, aflat în număr insuficient, care afectează îndeplinirea activităților în timp util; implementarea *Calendarului de măsuri investiții în infrastructura Inspectoratului General al Poliției Române, la Planul de investiții detaliat, planului de resurse umane pentru MAI, precum și impactul financiar al acestora*, în ceea ce privește construirea unui arest suprateran nou și, ulterior, amenajarea unei camere de deținere și a unor căi de acces pentru persoane private de libertate cu dizabilități.

În cazul Penitenciarului Vaslui, unde personalul era insuficient (o situație regăsită și în alte penitenciare, atât în ceea ce privește deficiențele, dar mai ales privind dificultăți întâmpinate de către unitățile penitenciare în corectarea acestora), unde MNP a recomandat *analizarea necesităților și efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru suplimentarea statului de funcții conform nevoilor reale ale Penitenciarului Vaslui și angajarea personalului necesar desfășurării activităților din penitenciar (personal de pază, medici generalişti, medic psihiatru, asistent social și psiholog etc.)*, precum și *continuarea demersurilor pentru completarea schemei de personal medical (medic generalist și medic psihiatru)*, cu scopul asigurării unei asistențe medicale de calitate persoanelor private de libertate, conducerea Penitenciarului Vaslui a comunicat următoarele: • au fost scoase la concurs, din sursă internă, un post de psiholog și un post de asistent social; • la repartiția absolvenților Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București, promoția 2022, le-a fost alocat un ofițer pe o funcție din cadrul Sectorului Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar, iar la repartiția absolvenților Universității Naționale de Apărare „Carol I” București, promoția 2022, le-a fost alocat un ofițer asigurare tehnico-materială; • până la suplimentarea statului de funcții, pentru compensarea nevoii de personal în Sectorul Reintegrare Socială, au fost purtate discuții și era în curs de asumare un contract de voluntariat cu Asociația Filantropia Ortodoxă, în baza căruia 6 specialiști (psihologi și asistenți sociali) vor desfășura programe și activități specifice în Penitenciar; • pentru gestionarea lipsei de personal medical, urma să fie încheiat un protocol de colaborare cu o clinică din rețeaua privată, care va acorda persoanelor private de libertate, *pro bono*, asistență psihiatrică și neurologică; • conducătorii fiecărui sector de activitate vor analiza și identifica nevoile reale privind suplimentarea statului de organizare, cel puțin la nivelul standardelor existente și conducerea unității va înainta Administrației Naționale a Penitenciarelor o notă de fundamentare privind suplimentarea statului de funcții, până la data de 1 septembrie 2022; • referitor la continuarea demersurilor pentru completarea schemei de personal medical (medic generalist și medic psihiatru), au fost scoase la concurs posturile de medic șef și de medicină de familie, în ambele situații nu a fost înscris nici un candidat.

► **exemple de recomandări implementate cu succes:**

- În cursul vizitei la *Căminul pentru Persoane Vârstnice Reșița, județul Caraș-Severin*, MNP a verificat modul în care era asigurată asistența pentru menținerea igienei personale a beneficiarilor aflați în situație de dependență (persoane imobilizate) și a identificat un beneficiar cu escare și leziune cutanată ușoară de decubit, deși avea saltea antiescară. Urmare recomandării MNP, personalul de îngrijire din cadrul căminului a fost instruit, astfel încât să efectueze zilnic manevrele de prevenire a ulcerului de decubit (escarelor).

- În **Centrul de reținere și arestare preventivă din cadrul IPJ Vâlcea**, nu se asigura asistență psihologică tuturor persoanelor minore custodiate (reținute și arestate); de exemplu, în anul 2021, dintre cele 16 persoane minore custodiate, doar 4 au beneficiat de asistență psihologică. Urmare recomandării MNP, conform răspunsului conducerii centrului, asistența psihologică urma să fie acordată tuturor persoanelor minore, conform prevederilor legale, cu ocazia primirii acestora în centru. Și având în vedere că, în unele situații, acordarea asistenței psihologice a fost îngreunată de lipsa consimțământului informat din partea părintelui, reprezentantului legal, Compartimentul de Psihologie din cadrul IPJ Vâlcea a propus să fie inițiate demersuri către DGASPC sau Serviciul Public de Asistență Socială, pentru a facilita consimțământul informat.

- Registrul situațiilor de risc întocmit în **Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane cu Dizabilități Mitocu Dragomirnei, județul Suceava** conținea câteva cazuri de agitație psihomotorie cu agresivitate fizică și verbală asupra personalului sau beneficiarilor, distrugere de obiecte și haine etc. Echipa MNP a recomandat efectuarea demersurilor pentru intensificarea supravegherii beneficiarilor cunoscuți ca având comportamente agresive, precum și pentru instruirea și formarea continuă a personalului cu privire la prevenirea, gestionarea și dezescaladarea situațiilor de agresivitate din partea beneficiarilor, pentru însușirea unor metode și abilități de preîntâmpinare și de gestionare a incidentelor, precum și de autoapărare. Recomandările au fost aplicate imediat și cu caracter permanent de către întreg personalul centrului, mai ales cel de specialitate, în unitate fiind reanalizate metodele de lucru cu beneficiarii cunoscuți cu comportament agresiv sau imprevizibil.

- În cadrul **aceluiași centru**, verificând condica de prescripții a medicamentelor cu regim special (antipsihotice, hipnotice și anxiolitice), MNP a constatat că marea majoritate a beneficiarilor primeau tratamente de lungă durată pentru afecțiunile psihiatrice și neurologice cronice și erau scheme de tratament care cuprindeau mai multe medicamente în care exista cel puțin o substanță activă psiho sau neurotrop, toate acestea putând determina multiple efecte secundare. Urmare recomandării MNP, de monitorizare atentă a beneficiarilor din punct de vedere al posibilelor efecte adverse ale medicației administrate, au fost contactați medicii de specialitate pe listele cărora se aflau beneficiarii, și cei cu tratamente cronice psihiatrice și de natură somatică au fost incluși în noul tip de protocol medical, cu monitorizare periodică. Astfel, în perioada 8 octombrie - 7 noiembrie 2022, au fost efectuate următoarele consultații: 26 consultații la medicul de familie; 29 de consultații la medicul specialist psihiatru; 16 consultații la medici de alte specializări, în funcție de nevoile individuale. Urmare acestor consulturi, au fost eliberate 54 de bilete de trimitere spre analize medicale sau consulturi de specialitate la alți specialiști.

- În **Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava**, urmare recomandărilor MNP, au fost asigurate fondurile necesare pentru realizarea unor lucrări de reparație și modernizare a spațiului în care era organizată bucătăria centrului, motivat de faptul că la data efectuării vizitei bucătăria nu asigura condiții corespunzătoare de igienă, de pregătire și depozitare a alimentelor; au fost întreprinse demersuri pentru reabilitarea spațiilor de cazare și pregătire a hranei, prin igienizarea acestora, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură, igienizarea saltelelor etc.; bucătăria a fost dotată cu aparatură și mobilierul necesare preparării și depozitării hranei în condiții igienico-sanitare corespunzătoare; beneficiarii au fost antrenați și îndrumați în activități de igienizare și autogospodărire.

- În ceea ce privește **Penitenciarul Vaslui**, în care existau condiții de cazare necorespunzătoare, urmare recomandărilor MNP, s-au întreprins demersurile necesare pentru reabilitarea spațiilor de cazare, a grupurilor sanitare și a blocului alimentar, prin igienizarea

acestora, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură etc.; au fost continuate demersurile legale la autoritățile ierarhic superioare pentru suplimentarea fondurilor necesare asigurării condițiilor minime de cazare ale persoanelor private de libertate.

► Pe parcursul anului 2022, **MNP a colaborat cu celelalte domenii de activitate și Birouri Teritoriale ale instituției Avocatul Poporului**, prin efectuarea de vizite și anchete în comun și elaborarea de răspunsuri către diverse entități (de exemplu, Comisarul Parlamentar Ucrainean pentru Drepturile Omului, privind informații referitoare la cetățeni ucraineni aflați în centre de reținere și arestare preventivă și penitenciare, pe teritoriul României, și Agenția UE pentru Drepturi Fundamentale/FRA, privind aspecte din domeniul azilului, migrației și controlului la frontieră - cazuri în care MNP a colaborat cu Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare). MNP a efectuat **o vizită în comun** cu Domeniul privind apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului (Avocatul Copilului), la Centrul social de tip rezidențial cu cazare pentru copiii victimele traficului de persoane - Asociația Reaching Out, comuna Bascov, județul Argeș, urmare sesizării din oficiu cu privire la posibile rele tratamente aplicate unor minore, care păraseau în mod repetat centrul.

De asemenea, au fost efectuate **anchete**, în comun cu: • *Domeniul privind drepturile familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap*, la Căminele pentru persoane vârstnice „Sf. Cuvioasa Parascheva” și „Sf. Mina” din București și Direcțiile de Asistență Socială și Protecția Copilului din Sectoarele 4, 5 și 6, urmare unei petiții în care se menționa faptul că mai mulți beneficiari - persoane vârstnice, ar fi fost agresați sau supuși la rele tratamente de către personalul centrelor; • *Biroul Teritorial Brașov*, la Adăpostul de noapte pentru copiii străzii din cadrul Complexului de servicii „Măgura” Codlea, județul Brașov, cu privire la posibile rele tratamente aplicate unor beneficiare; • *Biroul Teritorial Alba-Iulia*, la Centrul Rezidențial de îngrijire și asistență persoane vârstnice „Sfântul Ștefan” Sibiu, urmare sesizării din oficiu cu privire la aspecte semnalate în mass-media, referitoare la condițiile de cazare și serviciile de îngrijire acordate beneficiarilor; • *Biroul Teritorial Suceava*, la Locuința Maxim Protejată „Sf. Foca” Botoșani, la Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități „Lucie Lecomte” Botoșani și DGASPC Botoșani, urmare sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului cu privire la posibile rele tratamente aplicate beneficiarilor centrelor respective.

II. Propunere de modificare legislativă

► *modificarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă, precum și măsurile necesare pentru siguranța acestora, aprobat prin Ordinul MAI nr. 14/2018, prin:*

a) introducerea în mod explicit a prevederilor art. 71 alin. (6) din Legea nr. 254/2013, în sensul că persoana privată de libertate are posibilitatea de a beneficia, contra cost, de o examinare efectuată de un doctor, la alegerea acesteia, atât în Procesul-verbal tipizat (prevăzut în Anexa nr. 2 din Regulament, la secțiunea a II-a - lit. (a) și lit. (b)), cât și în extrasul care se afișează pe ușile celulelor (în care sunt trecute drepturile și obligațiile persoanelor încarcerate pe perioada deținerii);

b) eliminarea sintagmei „cu avizul medicului care asigură asistența medicală la nivelul centrului”, prevăzută la art. 136 alin. (5) din Regulament, care **adăugă o condiție suplimentară** (avizarea medicului), **care nu este stabilită de lege** (respectiv: art. 71 alin. (6) din Legea nr. 254/2013, care se aplică și în centrele de reținere și arestare preventivă, conform art. 110 alin. (1) din același act normativ, coroborat cu art. 237 alin. (1), (4), (5) și (11) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 și Normele CPT - Regula 42, în care se precizează: „... dreptul de acces la un doctor ar trebui să includă dreptul de a beneficia, dacă deținutul dorește, de o examinare efectuată de un doctor la alegerea acestuia (în plus față de

orice alt examen efectuat de doctorul chemat de poliție)”. Tot în acest sens, sunt și prevederile art. 33 din Legea drepturilor pacientului nr. 46/2003, care stipulează: „Pacientul internat are dreptul și la servicii medicale acordate de către un medic acreditat din afara spitalului.”

În acest sens, MNP a sesizat Ministerul Afacerilor Interne, care, prin conducerea Inspectoratului General al Poliției Române (IGPR) și Direcția Medicală, a comunicat următoarele:

„... implementarea acestor aspecte presupune aducerea unor modificări de natură legislativă la Regulamentul aprobat prin O.MAI nr. 14/2018, ceea ce implică efectuarea unor demersuri la nivel instituțional. ... La nivelul Serviciului Coordonare Centre de Reținere și Arestare Preventivă se află deja în derulare activități de modificare și completare ale prevederilor Regulamentului aprobat O.MAI nr. 14/2018, aspectele recomandate vor fi avute în vedere și materializate în cadrul acestor demersuri.

... au fost dispuse măsuri pentru modificarea și completarea regulamentelor de ordine interioară ale centrelor și, implicit, a extraselor afișate pe ușile camerelor de deținere, astfel încât acestea să conțină și mențiunile referitoare la posibilitatea persoanei private de libertate de a beneficia în centru, contra cost, în urma unei cereri scrise, de asistență medicală din partea unui medic solicitat de aceasta, cu avizul medicului care asigură asistența medicală la nivelul centrului și informarea șefului centrului.”

III. Acțiuni de mediatizare a atribuțiilor MNP, participarea la conferințe, simpozioane interne și internaționale, pregătirea personalului, grupuri de lucru

La stabilirea activităților anuale, MNP are în vedere recomandarea SPT de a pune accent nu numai pe vizite, dar și pe alte activități de prevenire, precum acțiuni de mediatizare (acțiuni de sensibilizare în ceea ce privește prevenirea torturii) (CAT/OP/ROU/1). De asemenea, în concordanță cu prevederile OPCAT și ale Legii nr. 35/1997, republicată, MNP a desfășurat activități de pregătire profesională a personalului din locuri de detenție, în sensul art. 4 din OPCAT, dar și a propriilor membri.

► **Pentru sporirea gradului de conștientizare cu privire la prevenirea torturii și a relor tratamente, MNP a desfășurat și în acest an o amplă activitate de mediatizare (141 de activități)**, adresată atât persoanelor lipsite de libertate, cât și personalului din locuri de detenție și autorităților care au în subordine unități supuse monitorizării MNP, de exemplu:

- Ministerul Muncii și Solidarității Sociale;
- Administrația Națională a Penitenciarelor;
- Inspectoratul General pentru Imigrări;
- Poliția de Frontieră Română;
- direcții generale de asistență socială și protecția copilului (Neamț, Bacău, Iași, Vrancea, Galați, Brăila, Botoșani, Arad, Gorj, Sibiu, Brașov, Alba, Sălaj, Ialomița, Prahova, Buzău, Constanța, Călărași, Dâmbovița, Ialomița, Ilfov, Giurgiu, Prahova, Teleorman și Tulcea);
- organizații neguvernamentale (Asociația Europeană a Drepturilor Omului și Protecției Sociale; Asociația Europeană pentru Susținerea Drepturilor Omului-Combaterea Discriminării; Asociația pentru Protejarea Demnității și Drepturile Omului; Asociația Pentru Recuperarea și Integrarea Persoanelor cu Autism și Sindrom Down București);
- Facultatea de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu” din București;
- centre pentru persoane adulte cu dizabilități (Centrul de abilitare și reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilități Vulturești, sat Buzoiești, județul Argeș; Centrul de recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Galda de Jos, județul Alba; Centrul pentru Îngrijire și Asistență Abrud, județul Alba; Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilități Câmpina, județul Prahova; Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu handicap Lilești-Băicoi, județul Prahova; Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Oltenița, județul Călărași; Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu dizabilități Sindrom Down „Ștefan Ionescu” Câmpina, județul Prahova; Serviciul de asistență și suport pentru persoane

adulte cu dizabilități „Ema și Ligia”, localitatea Popești Leordeni, județul Ilfov); • penitenciare (Găești, Vaslui, Focșani, Arad, Târgu Jiu, Timișoara, Pelendava, Mioveni, Gherla - Secția exterioară pentru femei Cluj-Napoca, Bistrița, Gherla, București-Jilava, Giurgiu, Ploiești Târgșorul Nou, București-Rahova, Constanța Poarta-Albă și Tulcea); • spitale de psihiatrie (Spitalul de Psihiatrie Mocrea, județul Arad; Spitalul de Psihiatrie Zam, județul Hunedoara); • centre regionale de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil (Giurgiu, Rădăuți și Timișoara); • cămine pentru persoane vârstnice (Căminul de bătrâni „Sfântul Teodor” din Roșiori de Vede, județul Teleorman; Căminul pentru bătrâni Hârja, județul Bacău; Centrul Nera, Oravița, județul Caraș-Severin; Clubul Seniorilor „Răsărit în Amurg” Slobozia, județul Ialomița; Centrul Rezidențial Sfânta Ecaterina Tulcea, județul Tulcea; Căminul pentru Persoane Vârstnice Sf. Gheorghe, Oltenița, județul Dâmbovița; Centrul de Bătrâni „Sf. Ana” București; Centrul Rezidențial Paradisul Bunicilor Giurgiu; Casa Măndescu, comuna Jilava, județul Ilfov; Casa Părintească - Asociația St. Johann, comuna Surani, județul Prahova; Centrul de Îngrijire Persoane Vârstnice „Sanotour”, comuna Izvoarele, sat Homorâciu, județul Prahova); • centre rezidențiale pentru minori (Centrul Maternal Suceava, județul Suceava; Centrul Maternal din cadrul DGASPC Hunedoara; Centrul Maternal Speranța din cadrul DGASPC Alba; Centrul de plasament Traian Constanța; Centrul de plasament pentru copii cu handicap sever Călărași; Centrul de zi de recuperare pentru copii cu dizabilități „Cabinet de dezvoltare abilități Sindrom Down” Sector 5 București); • centre de rețineră și arestare preventivă (Dâmbovița, Bacău, Caraș-Severin, Satu Mare, Sibiu, Buzău, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Ialomița, Ilfov, Giurgiu, Prahova și Teleorman); • centre de detenție (Brăila-Tichilești și Craiova); • activitate de mediatizare cu asistenții sociali angajați în cadrul serviciilor sociale din subordinea Arhiepiscopiei Bucureștilor, sectorul Social - Filantropic și Misionar al Patriarhiei Române.

Cu ocazia *Zilelor porților deschise* ale instituției AVP referitor la 25 de ani în slujba cetățeanului, în perioada 10-14 octombrie 2022, membrii MNP s-au întâlnit cu studenții Facultății de Drept din cadrul Universității București și cu grupuri de vizitatori care și-au manifestat interesul privind cunoașterea instituției Avocatul Poporului.

► **Membrii MNP au participat** (fizic sau online) **la o serie de webinarii, întâlniri, conferințe, simpozioane, grupuri de lucru organizate la nivel național și internațional**, de exemplu:

la nivel național: • Conferința Națională privind Integrarea Refugiaților, organizată de către Consiliul Național pentru Refugiați și Agenția Națiunilor Unite pentru Refugiați; • Conferința internațională privind accesibilizarea justiției penale pentru persoanele cu dizabilități (minori și adulți), organizată de Centrul de Resurse Juridice; • ședința de lucru cu reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului din Republica Moldova; • Simpozionul cu tema *Sistemele Juridic, Economic și Administrativ, componente fundamentale ale unei societăți bazate pe respectarea drepturilor omului*, organizat în parteneriat de: Instituția Avocatul Poporului - Centrul Zonal Craiova, OADO - Filiala Regională Craiova, Facultatea de Științe Juridice, Economice și Administrative Craiova din cadrul Universității Spiru Haret și Asociația Juriștilor și Economiștilor Haretiști din Craiova; • Dezbaterile privind obligația Guvernului României de a executa hotărârile CEDO în materia drepturilor persoanelor cu dizabilități psihosociale și intelectuale prin elaborarea Planului Național de Acțiune pentru prevenirea relelor tratamente în spitale de psihiatrie și în centre rezidențiale, eveniment organizat de CRJ și Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului României; • masă rotundă cu tema *Integrarea pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități*, organizată de Sucursala Teritorială Prahova a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România în parteneriat cu DGASPC Prahova și Camera de Comerț și Industrie

Prahova; • Conferința ChildHub – Supervizare oferită asistenților sociali și altor categorii de profesioniști care lucrează în echipe integrate și multidisciplinare în domeniul protecției copilului, organizată de Child Protection Hub și Terre des hommes, Organizația Umanitară CONCO; • întâlnire regională cu tema „Competențele viitorului în serviciile sociale” în cadrul proiectului FOCUS – Forward Looking Social Europe Skills, organizată de Sucursala Teritorială Argeș a Colegiului Național al Asistenților Sociali din România, Academia CONCORDIA; • webinarii cu tema *Despre traumă și grija de sine, (Co)responsabilitate socială – perspective și soluții*.

Membrii MNP au participat la o serie de întâlniri cu reprezentanți/experti ai Consiliului European. Scopul acestor întâlniri a fost îmbunătățirea tratamentului asigurat persoanelor cu tulburări psihice din penitenciarele, spitalele de psihiatrie și centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică din România (situația acestora fiind considerată îngrijorătoare de reprezentanții CoE), precum și identificarea motivelor care au împiedicat respectarea hotărârilor CEDO împotriva României (*Țicu contra României, Parascineti contra României, Cauza N. contra României* etc.) și a soluțiilor necesare punerii acestora în aplicare. De exemplu:

- întâlnire de lucru privind executarea hotărârilor pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) în cauze împotriva României, prin care au fost constatate încălcări ale drepturilor persoanelor care suferă de afecțiuni psihiatrice sau dizabilități intelectuale, organizată de Departamentul pentru Executarea Hotărârilor CEDO al Consiliului European;

- întâlnire cu coraportori din cadrul Comisiei pentru respectarea obligațiilor și angajamentelor asumate de statele membre ale Consiliului European din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului European (Comisia de monitorizare);

- întâlnire cu Raportorul Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului din cadrul APCE;

- întrevederi cu experți ai Consiliului European, în cadrul proiectului „*Consolidarea serviciilor medicale și de sănătate mintală în penitenciarele din România*”, proiect finanțat de Fondul pentru Drepturile Omului al Consiliului European și lansat în luna martie 2022, pe următoarele teme: elaborarea Strategiei/documentului de politică în domeniul resurselor umane pentru a atrage personal medical să lucreze în sistemul penitenciar; analiza juridică a legislației în domeniul serviciilor privind sănătatea mintală; problematica specifică asistenței medicale psihiatrice.

la nivel internațional: • instruire regională cu tema *Integrarea problemei violenței sexuale și de gen în monitorizarea detenției*, organizată la Varșovia, Polonia, de Oficiul pentru Instituțiile Democratice și Drepturile Omului din cadrul OSCE (ODIHR); • conferința cu tema *Monitorizarea drepturilor unor grupuri specifice de persoane private de libertate*, organizată de Consiliul European la Strasbourg, Franța; • webinarii organizate de Universitatea Kwazulu-Natal (Africa de Sud) în colaborare cu Centrul de Cercetare al Ombudsmanului African, cu teme precum: *Seeking Higher Ground - Values and Ethics of the Ombudsman, Effective Investigation strategies, UN resolution on Ombudsman and mediators, the Venice Principles and the OR TAMBO Declaration on Minimum Standards for an Effective Ombudsman Institution, Dealing with challenging behaviour* etc.; • Forumul Internațional organizat de Centrul Național al Republicii Kârgâze pentru Prevenirea Torturii cu tema *Achievements and prospects of the Kyrgyz Republic in respect for the right to be free from torture and ill-treatment*; • sesiune de dialog, în vederea efectuării unui studiu de către Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Fundamentale și ale Omului, Austria, în cadrul proiectului UE „JUSTIȚIE PENTRU TOȚI - Îmbunătățirea drepturilor inculpaților și a deținuților cu

dizabilități intelectuale și/sau psihosociale: transferuri transfrontaliere în UE, detenție și alternative” în cooperare cu parteneri din întreaga lume.

► MNP a desfășurat **activitate de pregătire profesională a personalului din unități aflate în competența de monitorizate a MNP** (Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Câmpina, județul Prahova; Complexul de Servicii Comunitare Sinaia- Centrul de Plasament Sinaia, județul Prahova; Căminul de bătrâni Mangalia, județul Constanța; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Artemia Techirghiol, județul Constanța; Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Călinești, județul Prahova; Centrul de Abilitare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Filipeștii de Târg, județul Prahova; Inspectoratul de Poliție Județean Caraș-Severin), printre temele abordate fiind: *Recunoașterea situațiilor/formelor de tortură, tratamente crude, inumane, degradante; Conceptul de tortură, mandatul MNP; raportul de activitate al MNP pe anul 2021; Prevenirea, recunoașterea și raportarea formelor de exploatare, violență și abuz; Investigarea, analiza, raportarea mărcilor traumatiche, practica CPT, SPT, Protocolul de la Istanbul.*

► În ceea ce privește **pregătirea profesională a membrilor MNP**, în cursul anului 2022, alături de seminariile, workshop-urile naționale și internaționale la care au participat membrii MNP (o parte dintre ele fiind menționate mai sus), au fost organizate activități de pregătire profesională la nivel intern, în cadrul instituției Avocatul Poporului, cu teme precum: *Principiile Mendez; Cunoașterea și promovarea drepturilor omului în activitatea de asistență socială; Menținerea legăturii cu familia sau cu alte persoane relevante din viața beneficiarilor; Prezentare cu ocazia Zilei Mondiale de Prevenire a Suicidului, marcată anual la 10 septembrie; Rolul instituțiilor de evaluare, monitorizare și control în domeniul serviciilor sociale; Drepturile, obligațiile și interdicțiile solicitanților de azil; Aspecte privind tolerarea rămânerii pe teritoriul României, a străinilor care nu au drept de ședere și care, din motive obiective, nu părăsesc teritoriul României; Ghid de bune practici pentru securitate cibernetică, navigarea pe internet.*

În acest an, în luna iulie 2022, MNP a desfășurat o activitate de pregătire profesională a tuturor membrilor săi, la Slănic Moldova, pe tema *Garanțiile mecanismelor naționale de prevenire (conform OPCAT) și Procedura de efectuare a vizitelor. Consolidarea abilităților de monitorizare ale personalului MNP România prin efectuarea unei vizite practice la Centrul Educativ Târgu-Ocna, județul Bacău.* Evenimentul, prin participarea întregului MNP la aceeași vizită de monitorizare, a eficientizat schimbul de experiență între membrii săi, specialiști în diferite domenii: juridic, al asistenței medicale, psihologice și sociale.

De asemenea, MNP (prin reprezentant) a participat la cea de-a doua sesiune pregătire profesională a instituției Avocatul Poporului, organizată în comuna Albac, județul Alba, în perioada 21-23 septembrie 2022, prilej cu care a fost prezentată activitatea MNP și au fost identificate soluții pentru colaborarea, în condiții optime, cu celelalte domenii de activitate din cadrul instituției.

► Au avut loc **întrevederi ale MNP cu organizațiile neguvernamentale** cu care instituția Avocatul Poporului are încheiate protocoale de colaborare: Fundația Familia Galați; Asociația Romilor Creștini „Calea, Adevărul și Viața” Bacău; Asociația pentru Sprijin Comunitar și Integrare Socială (ASCIS) Iași; Asociația „Aproape de Oameni” (ADO) Iași; Asociația Acțiune și Resurse pentru Comunitate (ARC) Bacău; Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului - Filiala Regională Craiova; Asociația Iris Vaslui; Federația PHRALIPE de Integrare Europeană Alba; Asociația Alternative Sociale Iași; Asociația Pro-Democrația Piatra Neamț; Asociația Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina; Apărarea și promovarea

drepturilor copiilor cu dizabilități din Alba-Iulia, în cadrul cărora au fost abordate subiecte referitoare la vizitele de monitorizare, organizare și aspecte constatate.

► Au fost realizate **întâlniri cu colaboratorii externi** (medici, psihologi și asistenți sociali) pe teme profesionale (legislația națională și internațională cu privire la interzicerea și prevenirea torturii, aspecte constatate în vizitele MNP cu privire la asigurarea asistenței medicale/psihologice/sociale, întocmirea rapoartelor de vizită, prezentarea raportului privind activitatea MNP pentru anul 2021 etc.).

► MNP coordonează **Grupul de lucru**, constituit în data de 24 februarie 2022, **în vederea monitorizării respectării drepturilor refugiaților din Ucraina** (în contextul fluxului crescut de persoane care s-au refugiat din Ucraina pe teritoriul României, după declanșarea conflictului armat), constituit din reprezentanți ai celor 6 domenii din cadrul instituției Avocatul Poporului și întrunit săptămânal.

În exercitarea atribuțiilor desemnate, începând cu data de 28 februarie, membrii grupului au centralizat întreaga activitate întreprinsă de reprezentanții instituției Avocatul Poporului cu privire la situația refugiaților: solicitări de informații către autorități; anchete în puncte de frontieră și centre pentru refugiați; vizite în centre regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil.

Reprezentanții MNP, conform competenței lor, au monitorizat respectarea drepturilor persoanelor strămutate, aflate în centre regionale de proceduri și cazare a solicitanților de azil (fiind efectuate vizite și solicitate informații la toate cele 6 centre - București, Rădăuți, Maramureș - Șomcuta Mare, Giurgiu, Galați și Timișoara; de asemenea, a fost menținută legătura cu Inspectoratul General pentru Imigrări, în ceea ce privește solicitările de azil și de permise de protecție temporară), precum și în centre rezidențiale pentru minori, persoane adulte cu dizabilități și persoane vârstnice (fiind solicitate informații și menținut un contact periodic cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, direcții generale de asistență socială și protecția copilului).

Informațiile privind acțiunile întreprinse de reprezentanții instituției Avocatul Poporului pot fi vizualizate pe pagina de internet a instituției, unde a fost constituită o secțiune specială, *Monitorizarea respectării drepturilor refugiaților din Ucraina*, accesând link-urile: <https://avp.ro/index.php/2022/05/25/monitorizarea-respectarii-drepturilor-refugiatilor-din-ucraina/> (în limba română); <https://avp.ro/index.php/en/2022/05/25/monitoring-the-observance-of-rights-of-the-refugees-from-ukraine/> (în limba engleză). Rapoartele vizitelor efectuate de MNP pot fi vizualizate în integralitate accesând link-ul: <https://avp.ro/index.php/centre-pentru-migranti-2022/>.

IV. Colaborarea cu CPT, SPT și alți parteneri internaționali

► **Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT)**

În conformitate cu prevederile art. 49 din Legea nr. 35/1997, republicată, MNP a menținut legătura cu SPT, în acest an participând la evenimentul cu tema *Rolul MNP-urilor în monitorizarea locurilor unde migranții sunt privați de libertate*, organizat de SPT, cu prilejul celei de a 47-a sesiuni pentru MNP.

► **Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT)**

În anul 2022, CPT a vizitat, ad-hoc, al doilea an consecutiv, România. Dacă în anul 2021 a vizitat penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, în acest an a monitorizat spitale de psihiatrie și centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică. Acțiunile concertate ale diferitelor entități de la nivelul CoE (menționate mai sus), indică o preocupare deosebită a

acestora pentru identificarea soluțiilor care să îmbunătățească situația persoanelor cu tulburări psihice care sunt sau ar putea fi private de libertate din România, prin implicarea autorităților statului român competente în materie.

Cu prilejul vizitei efectuate de CPT în România, în perioada 19-30 septembrie 2022, MNP a colaborat cu reprezentanții CPT, prin schimburi de informații și desfășurarea unor întrevederi online și la sediul instituției Avocatul Poporului, la care au participat doamna Renate Weber, Avocatul Poporului, și întreg personalul MNP.

► **Asociația pentru prevenirea torturii (APT)**

În cursul anului 2022, la fel ca în anii anteriori, MNP a menținut legătura cu APT și a participat la evenimente organizate de această asociație, pe teme, precum: *Promoting the effective protection of LGBTI and persons deprived of liberty*, organizat de APT în colaborare cu ODIHR; *Preventing torture in the context of public assemblies*, *Meet the candidates for the SPT*.

► **Mecanisme Naționale de Prevenire - SEE NPM Network**

MNP România este parte a Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire din Europa de Sud-Est, a cărei activitate poate fi vizualizată accesând link-ul: <https://see-npm.net/>. Și în acest an, membrii MNP au menținut legătura cu alte MNP-uri și au participat la întâlniri/sesiuni de pregătire profesională organizate de către acestea, cum este cea organizată la Viena, de către instituția Ombudsman din Austria și Forumul MNP al Consiliului Europei, cu tema *Nevoile speciale ale persoanelor în vârstă și cu dizabilități în locurile de detenție*.